PIERWSZA ŁAWKA · EGZAMIN ÓSMOKLASISTY 2027 · POWTÓRKA TEMATYCZNA · JĘZYK POLSKI · KLASA 8

Dział 1. Lektury i teksty kultury

Lektury obowiązkowe na egzaminie ósmoklasisty 2027 (klasy VII–VIII oraz całe lektury z klas IV–VI): bohaterowie, wydarzenia, problematyka i motywy; rodzaje i gatunki literackie (ballada, tragedia, komedia, epopeja, tren, fraszka, powieść historyczna, przypowieść); argument z lektury w odpowiedzi; odbiór obrazu, plakatu, filmu i komiksu. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Lektury i teksty kultury – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	5 zad. 16 pkt
2	**Lektury i teksty kultury – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	5 zad. 12 pkt
3	**Lektury i teksty kultury – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	5 zad. 12 pkt
4	**Lektury i teksty kultury – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	3 zad. 12 pkt
5	**Sprawdzian: Lektury i teksty kultury – grupa A** 45 minut · 14 pkt	7 zad. 14 pkt
6	**Sprawdzian: Lektury i teksty kultury – grupa B** 45 minut · 14 pkt	7 zad. 14 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z działu i pokazuje przykłady rozwiązane krok po kroku.
- Karty 2–4 to zadania w formule egzaminu ósmoklasisty 2027: zamknięte (wybór, prawda/fałsz, dobieranie) i otwarte.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i B) z tą samą punktacją.
- Na końcu jest klucz z przykładowymi odpowiedziami i zasadami oceniania zadań otwartych w stylu CKE.
- Osobny plik „Powtórka” zbiera reguły, typowe błędy i szybki test „Sprawdź się”.

Materiał oryginalny. Podstawa programowa 2017 w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996), formuła egzaminu ósmoklasisty 2027. Pisownia według zasad od 1.01.2026. Wymagania: VII–VIII I.1.1, I.1.2, I.1.7, I.1.9, I.1.10, I.2.3; IV–VI I.1.3, I.1.11, I.1.12, I.1.18, I.2.7, I.2.8, I.2.9, I.2.10. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Lektury i teksty kultury – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 16 pkt

PRZYPOMNIJ SOBIE

- **Co sprawdza egzamin?** W zadaniach otwartych i w wypracowaniu musisz odwołać się do lektury obowiązkowej. Od 2027 r. CKE może pytać także o całe lektury z klas IV–VI: *Akademię Pana Kleksa*, *Kajka i Kokosza. Szkołę latania*, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*, *Chłopców z Placu Broni* i *Hobbita*. Pełna lista lektur jest na pierwszej stronie arkusza.

Rodzaj	Gatunek	Przykład z listy lektur
liryka	tren – utwór żałobny po czyjejś śmierci	Jan Kochanowski, *Tren VII*, *Tren VIII*
liryka	fraszka – krótki, często żartobliwy utwór z puentą	Jan Kochanowski, wybór fraszek
liryka / epika / dramat	ballada – fantastyka, ludowość, nastrój grozy, wina i kara	Adam Mickiewicz, *Świtezianka*
epika	epopeja – szeroki obraz społeczeństwa w przełomowym czasie	Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*
epika	powieść historyczna – fikcyjni bohaterowie w prawdziwych wydarzeniach	Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis*
epika	nowela – jeden wątek, punkt kulminacyjny, wyrazista puenta	Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*
dramat	komedia – humor, szczęśliwe zakończenie	Aleksander Fredro, *Zemsta*
dramat	tragedia – konflikt, wina, kara, tragiczny koniec	Juliusz Słowacki, *Balladyna*

- **Argument z lektury.** Sam tytuł to za mało. Dobre odwołanie ma trzy części: **kto** (bohater), **co zrobił** (konkretne zdarzenie) i **co z tego wynika** dla twojej tezy. Np. teza „Chciwość niszczy człowieka” – Balladyna, aby zdobyć tron, zabija siostrę Alinę, a potem kolejne osoby; władza nie daje jej szczęścia, a na końcu ginie od pioruna.
- **Motywy, które łączą lektury:** przemiana bohatera (Scrooge, Jacek Soplica), przyjaźń i poświęcenie (Rudy, Alek i Zośka; Nemeczek), tęsknota za ojczyzną (Skawiński w *Latarniku*, narrator *Pana Tadeusza*), wina i kara (Balladyna, Widmo Złego Pana w *Dziadach*), odwaga małego bohatera (Bilbo, Łucja w Narnii), dojrzewanie (Mały Książę, Edmund w Narnii). **Uwaga:** *Quo vadis*, *Syzyfowe prace* i *Pan Tadeusz* (poza księgami I, II, IV, X, XI, XII) czyta się we fragmentach – egzamin nie sprawdza znajomości ich całej treści, ale możesz się do nich odwołać w wypracowaniu.

- **Teksty kultury.** Obraz: kompozycja (co na pierwszym planie?), kolory, światło, nastrój. Plakat: hasło, obraz, kontrast, jeden szybki komunikat. Film: reżyseria, gra aktorska, zdjęcia, muzyka, scenografia; adaptacja to przeniesienie lektury na ekran – zawsze coś zmienia. Komiks: kadry, dymki, onomatopeje, napisy narratora w ramkach.

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Jak w jednym zdaniu odwołać się do *Latarnika* w rozprawce o tęsknocie za ojczyzną?
Skawiński, stary latarnik w Aspinwall, dostaje polską książkę – *Pana Tadeusza* – tak się w nią zaczytuje, że nie zapala latarni i traci posadę; pokazuje to, że tęsknota za ojczyzną może być silniejsza niż obowiązek.

Przykład 2. Dlaczego *Zemsta* to komedia, a *Balladyna* – tragedia?
Zemsta śmieszy (Papkin, kłótnia Cześnika z Rejentem o mur) i kończy się szczęśliwie: ślubem Klary i Wacława oraz pogodzeniem sąsiadów. W *Balladynie* bohaterka popełnia zbrodnie, by zdobyć władzę, i ponosi karę – tragiczny koniec.

Przykład 3. Co odróżnia komiks od powieści?
Komiks opowiada obrazem i słowem naraz: historia jest podzielona na kadry, wypowiedzi postaci są w dymkach, dźwięki zapisuje się onomatopejami (np. w *Kajku i Kokoszu*). W powieści wszystko przekazuje słowo narratora.

ZADANIA

Zadanie 1. Połącz lekturę z bohaterem, który w niej występuje. Wpisz literę. ___ / 4 pkt

1. *Zemsta*	a) Bilbo Baggins
2. *Opowieść wigilijna*	b) Guślarz
3. *Dziady część II*	c) Papkin
4. *Hobbit*	d) Ebenezer Scrooge

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. Przyporządkuj utwory do rodzajów literackich. ___ / 6 pkt

Tren VIII *Latarnik* *Zemsta* fraszki Kochanowskiego *Quo vadis* *Balladyna*

liryka	epika	dramat

Zadanie 3. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 4 pkt

1. Ebenezer Scrooge zmienia się po wizytach duchów w wigilijną noc.	**P**	**F**
2. W *Opowieściach z Narnii* do krainy przez szafę jako pierwsza trafia Łucja.	**P**	**F**
3. Głównym bohaterem *Hobbita* jest czarodziej Gandalf.	**P**	**F**
4. Akcja *Pana Tadeusza* rozgrywa się na Litwie w latach 1811–1812.	**P**	**F**

Zadanie 4. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

Utwór żałobny, w którym poeta opłakuje zmarłą osobę, nazywamy…

A. trenem.
B. hymnem.
C. balladą.
D. fraszką.

Zadanie 5. Wyjaśnij, czym jest przypowieść. Podaj jej **jedną cechę.** ___ / 1 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Lektury i teksty kultury – ćwiczenia podstawowe

KARTA 2/6

Sprawdzam, czy rozumiem podstawy

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 12 pkt

Zadanie 1. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

W *Kamieniach na szaniec* bohaterem, którego przyjaciele odbijają z rąk Niemców w akcji pod Arsenałem, jest…

A. Alek.
B. Zośka.
C. Bilbo.
D. Rudy.

Zadanie 2. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 4 pkt

1. W *Zemście* kłótnia Cześnika i Rejenta dotyczy muru granicznego.	**P**	**F**
2. W *Balladynie* Alina zbiera w lesie maliny.	**P**	**F**
3. Skawiński w *Latarniku* wraca na koniec do Polski.	**P**	**F**
4. W *Dziadach części II* pojawia się widmo Złego Pana, któremu nikt nie chce pomóc.	**P**	**F**

Zadanie 3. Połącz motyw z lekturą, która go dobrze ilustruje. Wpisz literę. ___ / 4 pkt

1. przemiana skąpca
2. przyjaźń wystawiona na próbę wojny
3. odpowiedzialność za tych, których się oswoiło
4. wierność ojczyźnie na obczyźnie

a) *Latarnik*
b) *Mały Książę*
c) *Opowieść wigilijna*
d) *Kamienie na szaniec*

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 4. Nazwij gatunek *Pana Tadeusza*. Podaj jedną cechę tego gatunku widoczną w utworze. ___ / 1 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Lektury i teksty kultury – utrwalenie

Zadania o wyższym poziomie trudności

KARTA 3/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 12 pkt

Zadanie 1. Który bohater nie pasuje do tematu „bohater, który przechodzi przemianę"? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. Jacek Soplica **B.** Papkin **C.** Edmund Pevensie **D.** Ebenezer Scrooge

Zadanie 2. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 4 pkt

1. Ballada łączy cechy liryki, epiki i dramatu.	**P**	**F**
2. Fraszka jest zawsze utworem długim i poważnym.	**P**	**F**
3. W powieści historycznej obok postaci fikcyjnych występują postacie historyczne.	**P**	**F**
4. Tragedia kończy się zwykle szczęśliwie.	**P**	**F**

Zadanie 3. Porównaj Rejenta Milczka i Cześnika Raptusiewicza. Podaj jedną różnicę w ich charakterach. ___ / 1 pkt

Zadanie 4. Przeczytaj opis sceny z *Syzyfowych prac* (lektura czytana we fragmentach). Wyjaśnij, co ta scena mówi o sytuacji polskich uczniów. ___ / 2 pkt

Na lekcji języka polskiego w rosyjskim gimnazjum nauczyciel prosi ucznia Bernarda Zygiera o recytację. Zygier mówi z pamięci *Redutę Ordona* Mickiewicza – wiersz o obronie polskiej reduty. Klasa słucha w ciszy, a Marcin Borowicz przeżywa nagle silne wzruszenie. (opis sceny własnymi słowami)

Zadanie 5. Połącz element tekstu kultury z jego rodzajem. Wpisz literę. ___ / 4 pkt

1. kadr i dymek
2. hasło i obraz w jednym komunikacie
3. gra aktorska i montaż
4. kompozycja, światło i barwy na płótnie

a) obraz
b) film
c) komiks
d) plakat

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Egzamin ósmoklasisty 2027 z polskiego – powtórka A: Lektury i teksty kultury (karty pracy, testy A i B, zasady oceniania)

Podgląd pokazał 6 z 17 stron. Pełna wersja: 17 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Lektury i teksty kultury – najważniejsze wiadomości – 5 zadań, 16 pkt
- Karta 2: Lektury i teksty kultury – ćwiczenia podstawowe – 5 zadań, 12 pkt
- Karta 3: Lektury i teksty kultury – utrwalenie – 5 zadań, 12 pkt
- Karta 4: Lektury i teksty kultury – w praktyce – 3 zadania, 12 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Lektury i teksty kultury – grupa A – 7 zadań, 14 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Lektury i teksty kultury – grupa B – 7 zadań, 14 pkt Zadania mają formę jak na egzaminie: zamknięte (wybór, prawda/fałsz, dobieranie) i otwarte.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/egzamin-osmoklasisty-2027-jezyk-polski-powtorka-a-lektury-i-teksty-kultury